

Poklade kod Karaševaca

marti, 28 martie 2017

Poklade su, kod nas
Karaševci, jedan od najo ekvianijih godišnjih događaja.

To je vrijeme prije
po etka korizme. Po inje nedjeljom, nastavlja se ponedjeljkom i
dostiže svoj vrhunac u pokladni utorak, prije iste srijede ili
Pepehnice. Osim vremenskog uklapanja u kršćanske kalendare,
poklade nemaju drugih dodirnih točaka s kršćanstvom.

Običaj poklada u našim je krajevima
vjerojatno nastao iz rimskih luperkalija, ali je utemeljen i na
magijskom vjervovanju da pomoću zastrašujućih ina odjevanja
mogu istjerati zimu i zle duhove.

„Lupercalia“ je stari, prekršćanski rimski vjerski praznik koji se održavao od 13. do 15. veljače u
godini te je ostao izuzetno popularan među rimskim plebejcima i nakon što je kršćanstvo postalo službena
religija Rima. Svrha mu je bila očistiti grad od zlih duhova te donijeti plodnost i zdravlje. Svetkovinu su vodili
svećenici zvani Luperci, ili vulgarno braćo, koji su za vrijeme vjerskog obreda žrtvovali dva jareta i dva psića, da bi se poslije
presvukli u odranu kožu žrtava i potom po gradu, blago udaraju i tapom svećenice koje bi srele. Žene
i djevojke bi im se pri tome namjerno stavljale na put, uvjerenе da svećenikov dodir tapom za vrijeme luperkalija
garantira plodnost ili siguran porod.

Ravnici i Vodnici su dva karaševska sela u kojima se najbolje sačuvala ova drevna tradicija. Još uvijek na
ulicama ovih mjesta može se opaziti grupice mladića s kostimima od ovčjih koža, s privezanim zvonima i
strašnim maskama, koje plaćaju prolaznike. Ako pak ne obuku životinsko krzno, mladići, obično
muškarci, odjevaju neku poderanu starinsku narodnu nošnju i kreću se u povorci, podrugljivo
oponašajući mladu i mladoženju te stare svatove koje sudjeluju u nekoj izmišljenoj svadbi. U matini
Hrvatskoj ovakve luperkalijske maskirane skupine muškaraca u kostimima od životinjskih koža, privezanim zvonima
nalazimo u okolini Rijeke (zvonari), u selu Turčinu (u Mešurju (bauka i)), u Slavoniji (bučari), Baranji
(bučari), u Dalmatinskoj zagori i okolini Sinja (didi), u Lici (didi) i na otoku Krku (bučari).

Nedavno su se pokladne manifestacije proslavljale i u susjednom selu Klokoti u blizini Ravnika i Vodnika, samo što
umjesto ovčjih koža, muškarci (lokalni naziv za kostimirane mladiće) su vazda oblačili ili istrčanu narodnu
nošnju, maske su im bile smiješne grimase, crnim ugljenom saharane na licu, dok je preferirana
tema pokladni ara bila karaševska svadba. Danas su muškarci odbacili poderanu
karaševsku narodnu nošnju u zamjenu za modernim kostimima i maski, što je, od
tradicionalnog, odstupajuće i tematski. Omiljena klasična na svadbi viđena se sve rjeđe na ulicama Klokoti, umjesto nje ismijavaju
se nemoralni svećenici, korumpirani političari, a uprizoravaju se nove i nove teme inspirirane iz bajki, filmova, stripova ili
svakodnevnog života.

Danilel Lucacela